

چکیده

رشد عظیم اطلاعات بهداشتی اینترنتی با کیفیت نامعلوم، خطراتی را متوجه سلامت و جان کاربران می‌سازد. ضرورت ارزیابی منابع اینترنتی از جمله وب در مطالعات بسیار به اثبات رسیده است. از اینرو راه‌های عملی برای ارزیابی اطلاعات اینترنتی در وب تدوین شده که یکی از آنها رتبه بندی سیستماتیک اطلاعات وب سایتها با استفاده از یک معیار و بر اساس جنبه‌های مختلف مشخصات فنی و غیره می‌باشد. این پژوهش برای رتبه بندی وب سایتهای عفونی ویروسی از لحاظ روزآمدی، نمره سیلبرگ، جامعیت و نیز صحت اطلاعات بر اساس معیارهای سیلبرگ و WHO انجام شد. در کنار آن منابع تحت پوشش وب سایتها و نیز رابطه آماری میان رتبه بندی های بدست آمده نیز به عنوان اهداف فرعی مورد بررسی قرار گرفت. تعداد ۶۳ وب سایت عفونی ویروسی با جستجوی عبارت کلید واژه ای Viral Infectious Diseases (معادل فارسی: بیماریهای عفونی ویروسی) با موتورهای کاوش گوگل و اسکایپز از اینترنت بدست آمد. مشخصات وب سایتها با «چک لیست بررسی مشخصات وب سایت» بدست آمد و بر حسب رعایت معیارهای سیلبرگ نمره ای از امتیاز کل ۹ به هر وب سایت داده شد. اطلاعات عفونی ویروسی مربوط به درمان هپاتیت B از لحاظ جامعیت و صحت با «چک لیست استاندارد WHO برای درمان هپاتیت B» برگرفته از یکی از مدارک منتشره سازمان بهداشت جهانی به عنوان معیار WHO مطابقت و مقابله گردید و به تعداد ۲۰ وب سایت که دارای اطلاعات درمانی هپاتیت B بودند بر این اساس نمرات جامعیت و کد صحت اعطا گردید. رتبه بندی وب سایتهای عفونی ویروسی بر اساس آخرین تاریخ روزآمدی، نمره سیلبرگ، نمره جامعیت و کد صحت WHO نشان داد که آخرین تاریخ روزآمدسازی بیشترین وب سایتها مربوط به دسامبر ۲۰۰۳ می‌باشد (۵۷/۱۴٪). نیز حدود ۱۲/۶۹٪ از وب سایتها بالاترین نمره سیلبرگ یعنی امتیاز کل ۹ را دریافت کردند. از لحاظ معیار سیلبرگ بیشتر وب سایتها به منابع استنادی خود (۶۳/۴۹٪) و تاریخ ایجاد وب سایت (۵۸/۷۳٪) اشاره ای نکرده بودند که این امر در خور توجه است. بالاترین نمره جامعیت بدست آمده از امتیاز کل ۲۲۳ در چک لیست معیار WHO، امتیاز ۴۶ بوده است (۲۰/۶۲٪ امتیاز کل) که تنها یک وب سایت آنرا احراز کرده بود و حدود ۲۰٪ وب سایتها تنها امتیاز ۱ را کسب کردند. بیشترین فراوانی وب سایتها (۳۵٪) نمراتی بین ۲ و ۶ کسب کردند. از لحاظ کد صحت نیز حدود ۸۵٪ وب سایتها کد صحت ۱ را بدست آوردند که نشاندهنده صحت اطلاعات درمانی هپاتیت B در آنهاست. حدود ۱۵٪ وب سایتها نیز کد ۱- را کسب کردند که نشاندهنده وجود لاقط یک گزاره اشتباه در آنهاست. بیشترین منابع تحت پوشش شامل نمایه های موضوعی بهداشتی (۶۵/۰۷٪)، پیوند به سایر منابع اینترنتی (۶۱/۹٪) و گزیده اخبار بهداشتی پزشکی (۶۰/۳۱٪) می‌باشد. بین رتبه بندی های بدست آمده و نیز بین رتبه بندی های و مشخصات وب سایت به غیر از نشان تایید و نمره سیلبرگ رابطه معنی داری وجود نداشت اما مقدار ۲ در آنها قوی بود. وضعیت روزآمدسازی وب سایتها با توجه به تغییر سریع اطلاعات بهداشتی پزشکی مطلوب تشخیص داده نمی‌شود چرا که تنها نیمی از وب سایتها در زمان بررسی، مؤخرترین وب سایتها محسوب می‌شدند. وضعیت جامعیت اطلاعات عفونی ویروسی لاقط از مقوله درمان هپاتیت B از لحاظ معیار WHO ضعیف می‌باشد (بالاترین نمره ۴۶ امتیاز از ۲۲۳ بوده است). رتبه بندی صحت اطلاعات عفونی ویروسی نسبت به رتبه بندی های دیگر وضعیت بهتری دارد چرا که ۸۵٪ کل نمونه برترین کد صحت یعنی کد ۱ را احراز کرده بودند. از آنجا که پیوند به منابع اینترنتی در میان منابع دارای بیشترین فراوانی است، توصیه می‌شود مطالعه ای درباره پیوند های خارجی وب سایتهای عفونی ویروسی و نیز مطالعه ای با تعداد نمونه کافی و مناسب جهت آمار تحلیلی رابطه های بین مشخصات وب سایتها با رتبه بندی ها صورت گیرد. در کل، رتبه بندی های حاضر نشان می‌دهد که وضعیت اطلاعات عفونی ویروسی در وب از لحاظ روزآمدی، صحت و جامعیت اطلاعات و نیز از نظر رعایت معیارهای سیلبرگ ضعیف قلمداد می‌شود و به کاربران توصیه می‌شود با هوشیاری، احتیاط و آگاهی نسبت به شیوه ارزیابی منابع اینترنتی از جمله وب سایتها دارای اطلاعات بهداشتی پزشکی اینترنتی خصوصا در حیطه عفونی ویروسی برخورد کنند.

کلید واژه ها: معیار سیلبرگ، معیار WHO، وب سایت عفونی ویروسی